

PRIMER DOBRE PRAKSE U OBLASTI INKLUZIVNOG OBRAZOVANJA

“BOGATSTVO RAZLIČITOSTI“

Kao profesor razredne nastave radim dvadeset dve godine u maloj seoskoj školi „Sveti Georgije“ u Uzdinu, koja broji oko 180 đaka i gde se nastava izvodi dvojezično, na srpskom i rumunskom, kao maternjem jeziku. Sva moja dosadašnja odeljenja su multietničkog sastava, sa decom srpske, rumunske i romske nacionalnosti, kao i iz mešovitih brakova. U takvom okruženju važno je podsticati humanistički pristup svakome, poštujući vrednosti i potrebe svih učenika.

Moja odeljenja su malobrojna, više od polovine đaka je iz marginalizovanih, socijalno-ugroženih porodica, romske nacionalnosti. Obaveza i izazov našeg učiteljskog poziva je omogućiti ovoj deci pravo na individualizovani obrazovni plan, jer potiču i odrastaju u socijalno-ekonomski i kulturalno nestimulativnim porodicama, bez potrebne podrške i pomoći od kuće. Trudim se da upoznam njihov način života, sve članove porodice i uslove u kojima žive i odrastaju. Sagledavajući celokupnu porodičnu situaciju, prilazim učenicima na individualizovan način, uvažavam njihove potrebe i mogućnosti i prilagođavam didaktičko-metodičke uslove radi njihovog napredovanja i razvoja.

Romska deca jesu deca iz osetljivih grupa i sa posebnim obrazovnim potrebama, kojima je neophodna društvena briga. Jedan od razloga ove činjenice leži u njihovim slabim obrazovnim postignućima. Da bi ova deca opstala u obrazovnom sistemu, potrebno je da prepoznamo specifičnosti njihovih obrazovnih potreba i poboljšamo sredinu za učenje, kako bi im se pružila prilika da postanu uspešni u obrazovanju. Da bih što efektivnije pristupila inkluzivnom radu sa ovim učenicima, trudim se da jačam svoju profesionalnu ulogu u pedagoškoj komunikaciji i afektivnoj interakciji i da, na adekvatan način, regulišem socijalne odnose i klimu u svom odeljenju. Iz iskustva mogu da potvrdim uverenje da „sva deca mogu da uče i da sva deca najbolje uče u grupi svojih drugova i vršnjaka.“ Cilj aktivne škole, za koju se zalažem jeste razvoj ličnosti i individualnosti svakog učenika, a ne samo usvajanje školskog gradiva.

„Ne postoji jednaka nastava za nejednake učenike“... je misao koja me vodi kada organizujem nastavni proces, motivišem učenike i podstičem na sticanje novih znanja i umenja. Potrebno je otkriti interesovanja i veštine dece romske nacionalnosti, njihovo lično i životno iskustvo, pa nadovezati kognitivni proces. Uvažavajući sposobnosti ovih učenika kreiram nastavne situacije koje će omogućiti da napreduju i razvijaju se onoliko, koliko im sopstveni potencijali omogućavaju, kao i sredina u kojoj odrastaju.

Primer dobre i uspešne prakse, u oblasti inkluzivnog obrazovanja, koji želim da podelim, realizovan je pre dve godine, kada sam imala učenike četvrtog razreda. Tokom školske godine, saznala sam od svog kolege, pedagoškog romskog asistenta (koji radi u našoj školi deset godina) da je Udruženje građana -„Romski centar“ (Crepaja - Kovačica) pokrenulo projekat pod nazivom „Upoznavanje dece romske nacionalnosti i dece iz socijalno ugroženih porodica sa osnovama sistema računara“. Znajući da moja deca romske nacionalnosti ne poseduju kompjutere, zbog teške materijalne situacije i nazavidnog statusa, aktivirala sam se, priključila i zajedno sa profesorom informatike i pedagoškim romskim asistentom uključila petoro učenika iz svog odeljenja. Cilj projekta je upoznavanje sa načinom rada računara i njegovim mogućnostima primene, pretraživanje sajtova, slušanje muzike ...

Tokom školske 2015/16. godine osmislila sam istraživački projekat, kako bih ovim učenicima omogućila da stečena znanja iskoriste u samostalnom radu. Primenom integrativne, heurističke i igrolike nastave, sistematizovana je nastavna tema o Vojvodini, njenim geografsko-prirodnim odlikama, znamenitostima, muzičkom i folklornom nasleđu i poznatim stvaraocima. Kooperativnim i interaktivnim aktivnostima pripremljene su nastavne situacije. U zavisnosti od sposobnosti, interesovanja i mogućnosti mojih učenika, podeljena su zaduženja i zadaci. Tokom heurističke aktivnosti, učenici su primenili stečena znanja i samostalno pronalazili i otkrivali značajne podatke o poznatim pesnicima, piscima, slikarima i naučnicima koji su rođeni u Vojvodini. Na uglednom času bili su uključeni u horsko pevanje, izvođenje muzičkih igara i recitovanje pesama. Takođe, svoj doprinos su dali u izradi edukativnog panoa o Vojvodini.

Tokom projekatskog zadatka postignut je napredak kod učenika koji prate nastavu po IOP-1:

- razvijanje odgovornog odnosa prema sebi, drugima, okruženju i kulturnom nasleđu i čuvanje nacionalnog identiteta.
- omogućena je dominantna uloga učenika, tokom heurističkog rada, ali i na uglednom času, uz interaktivno-partnersku ulogu nastavnika;
- primena kooperativnih metoda i vršnjačke podrške dovela je do bolje implementacije učenika (koji prate nastavu po IOP-u 1) u nastavne situacije;
- primena naučenog podstakla je dalji razvoj učenika i omogućila im je uspešnu integraciju u savremene tokove života.

Poruka koju često govorim svojim učenicima je „ *Da smo bogati onoliko, koliko umemo da čuvamo i poštujemo različitosti u svom okruženju.*“ Smatram da je važno podizati socijalni status romske dece, jačati njihov kulturni identitet i omogućiti razvoj ličnosti i potencijale. Romi su inteligentan, talentovan narod. Imaju svoj identitet, imaju svoju kulturu, jezik, običaje, tradiciju, istoriju. Trudim se da to, u svom radu sa učenicima ističem, da javno vrednujem i poštujem i na taj način omogućim da razvoj ličnosti ove dece, kao i socijalizacija dostignu viši nivo.

Koliko ćemo u tome uspeti zavisi od stručnosti, veštine, želje i motivacije da prilagođavamo nastavu, prpoznamo i poštujemo različitosti i osmišljavamo stvaralačke situacije koje će omogućiti uspešnu implementaciju svega pomenutog u nastavni proces.